

UDK 316.625:316.613.434]:324-057.341"20"(497.7)
316.625:316.613.434]:316.774"20"(497.7)

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ГОВОРОТ НА ОМРАЗА ЗА ВРЕМЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСКИТЕ ИЗБОРИ ВО 2014 И 2019 ГОДИНА

Сабина Трајкова

Студент на втор циклус на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

E-mail: sabina.trajkova@hotmail.com

Апстракт

Претседателските избори се демократски механизам со кој се избира претседател на државата. Преку овој механизам, луѓето доверат до спроведување на политичката моќ на претставничкото тело, кое потоа ја претставува нејзината суверена волја. Избирачкото тело овозможува трансфер на суверенитетот на граѓаните над демократски избраните претставници. За време на претседателските избори, фокусот е ставен на анализата на тоа колку се слободни и фер избори. Сведоци сме на многу изборни инциденти во земјата за време на изборите, како и за неправилности во изборните резултати, говор на омраза, навреди и слично. Во моето истражување ќе се фокусирам на поимот и значењето на говорот на омраза, говорот на омраза од претседателските кандидати, компаративната анализа на претседателските избори во 2014 и 2019 година, политичкиот контекст на претседателските избори, анализата на албанскиот политички блок како и анализата на говорот на омраза за време на претседателските избори. Главното истражувачко прашање во овој труд е како и до кој степен се одржа говор на омраза во редовната претседателска кампања во април и мај 2019 година. Во истражувањето започнуваме од основната хипотеза дека во Македонија и покрај зголемената политичка култура и повисоко ниво за демократијата во државните изборни кампањи, политичките партии сè уште можат да најдат говор на омраза што е помалку интензивна од почетниот период на политички плурализам.

Клучни зборови: *претседателски избори, говор на омраза, медиуми.*

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE HATE SPEECH DURING THE PRESIDENTIAL ELECTIONS IN 2014 AND 2019

Sabina Trajkova

Student, Goce Delcev University - Stip

E-mail: sabina.trajkova@hotmail.com

Abstract

Presidential elections are a democratic mechanism by which the president of the state is elected. Through this mechanism, people entrust the implementation of

the political power of the representative body, which then represents its sovereign will. The electorate allows the transfer of citizens' sovereignty over democratically elected representatives. During the presidential election, the focus is on analyzing how free and fair elections are. We are witnesses of many electoral incidents in the country during elections, as well as irregularities in election results, hate speech, insults and the like. In my research I will focus on the notion and meaning of hate speech, hate speech by presidential candidates, comparative analysis of the 2014 and 2019 presidential elections, the political context of the presidential elections, the analysis of the Albanian political bloc as well as analysis of the hate speech during the presidential election. The main research question in this paper is how and to what extent hate speech in the regular presidential campaign took place in April and May 2019. In the research we start from the basic hypothesis that in Macedonia, despite the increased political culture and the higher level of democracy in the state election campaigns, political parties can still find a hate speech that is less intense than the initial period of political pluralism.

Key words: presidential election, hate speech, media.

Вовед

Македонија сеуште се соочува со говор на омраза. Иако Република Северна Македонија повеќе од дваесет години го гради и развива својот политички плурализам, парламентарна демократија и политичката култура, се уште е застапен говорот на омраза, навреди и понижување, но со помала застапеност во споредба со претходните претседателски избори.

Со цел да се утврди степенот на застапеност на говор на омраза за време на претседателските избори и степенот на говор на омраза како несоодветен облик на политичка комуникација на телевизиите, електронските медиуми и интернет порталите, направивме истражување како и на кој начин се изразуваат кандидатите за претседател. Говорот на омраза е несоодветен облик на политичка комуникација за време на изборите и изборната кампања на редовните претседателски и парламентарни избори одржани помеѓу 21 Април и 5 Мај 2019. Од собраните податоци евидентно е дека говорот на омраза продуцира дела од омраза особено по основ на етничка и политичка припадност.

Подеднакво, податоците собрани за говор на омраза како и оние за дела од омраза укажуваат дека најголем број регистрирани случаи на говор на омраза и дела на омраза се сторени по етничка основа и најчесто помеѓу припадници на македонската и албанската етничка заедница. Иако податоците за говор на омраза за изминатите години покажаа дека хомофобичниот говор е присутен во јавноста, а особено на социјалните мрежи.

Говорот на омраза е произлезен од политичарите за време на јавните дебати и политички кампањи најчесто резултираше со извршување на дела од омраза сторени од нивните поддржувачи и симпатизери. Евидентно од досегашната пракса сеуште е нејасно дали надлежните институции ги препознаваат елементите и индикаторите за говор на омраза и дела од омраза, па соодветно на тоа да ги регистрираат, истражуваат

и сакционираат овие појави. Во трката по сензационализам и читаност, медиумите забораваат на нивната законска и етичка обврска да ги филтрираат содржини што ги пренесуваат во јавноста, а не да служат како канал за ширење на дискриминаторски говор и говор на омраза.

Во 2014 година говорот на омраза најмногу е по етничка и политичка припадност, исто како и насилствата од омраза.

1.1. Методологија на истражувањето

Ова истражување ги анализира текстовите во, електронските медиуми и интернет порталите, кои содржеа изјави од политичарите во изборната кампања. Истражувањето е спроведено за време на изборната кампања во периодот од 01.04-19-04.2019 година, со следење на централните информативни емисии (вести), и политички дебати на МТВ 1, ТВ Сител, ТВ 24 Вести, ТВ 21, ТВ Телма, ТВ Канал 5, како и неколку портали и веб страни на интернет како што се „Миа, Макфакс, и други. Следење на централните информативни емисии (вести) и дебатни политички програми во периодот помеѓу двата изборни круга од 22.04-05.05. 2019 година.

Истражувачката база е составена од собирање на податоци и нивна нотација според содржината и сериозноста на сите зборови-термини (атрибути, карактеристики), користени или употребени од кандидатите во претседателската кампања. За таа цел квантитативна анализа ќе биде изведена во документот, во кои се истакнуваат негативните термини што ги користат кандидатите за претседател за време на претседателските избори. Во тој контекст ќе истражиме и до кој степен медиумите ја пренесуваат негативната реторика или терминологија што се користи во определен медиум.

2. Говор на омраза: Поим, дефиниција и значење на говорот на омраза

Поимот "говор на омраза"¹ означува користење на непримерни зборови со кои се промовира- искажува омраза, навреда, страв, нетолеранцијата, дискриминација кон определена општествена група. Некои теоретичари коишто се бават со оваа проблематика го употребуваат терминот "јазик на омраза" наместо говор на омраза, но во суштина обата термина означуваат. Во теоријата постојат голем број на дефиниции за говорот на омраза. Иако не постои една општо прифатена дефиниција за тоа што е говор на омраза, сепак генерално се смета дека говор на омраза е "секој говор што има за цел да навреди, понижи, омаловажи, исплаши или да поттикне на насилство или штетна акција против одредена личност или група врз основа на нивната политичка, расна, социјална, полова, сексуална или некоја друга различност". Една друга дефиниција вели ² "Под говор на омраза се подразбира пропаганда или оправдување на зосторствата, како и поттикнување насилство кон општествени групи и нивни членови,

¹ <http://eprints.ugd.edu.mk/16958/1/FILKO-I%20Konferencija.pdf>

² Под говор на омраза се подразбира пропаганда или оправдување на зосторствата, како и поттикнување насилство кон општествени групи и нивни членови, а врз основа на бојата на кожата, етничката припадност, полот или сексуална ориентација". <http://metamorphosis.org.mk/wp-content/uploads/2014/09/Vodic-za-IKT-na-Metamorfozis-br-10-MK-za-WEB-1.pdf>

а врз основа на бојата на кожата, етничката припадност, полот или сексуална ориентација“. Како говор на омраза се смета и изнесување и пренесување на идеи за супериорност или подреденост на една општествена група или нејзините припадници, како и употреба на симболи кои поттикнуваат омраза и ја истакнуваат супериорноста или подреденоста на општествените групи или нивните припадници.

³Препораката на Советот на Европа што се однесува на говорот на омраза вели “говор на омраза треба да се разбере како покривање на сите форми на изразување што шират, навредуваат, промовираат или оправдуваат расна омраза, ксенофобија, антисемитизам, вклучувајќи нетолеранција изразена преку агресивен национализам и етноцентризам, дискриминација и непријателство кон малцинства и мигрантите“⁴

Говорот на омраза подразбира изразување на омраза за определена група. Тој се користи за да се навреди едно лице преку расната, етничката, религиската или друга група на која тоа лице и припаѓа. Таквиот говор генерално настојува да ја осуди или обесчовечи индивидуата или групата или да изрази гнев, омраза, насилство или презир кон нив.

Покрај директниот говор, исто така се составени од индиректни форми како што се јавна употреба на симболи, запалување на верски знаци (крстови), интернет-страници итн. Штетата од говор на омраза е огромна, ги крши поединците, предизвикува предрасуди, клевети, навреди, го зголемува меѓуетничкиот конфликти, создава недоверба меѓу заедниците, го нарушува јавниот ред и мир, охрабрува насилство итн. Говорот на омраза особено е бил истакнат во почетниот период на политичкиот плурализам во 90-тите, но со текот на времето се залагање треба да го намали говорот на омраза.

⁵Забрана на говор на омраза во меѓународното право. Во обид да го забранат говорот на омраза како цивилизациска закана, ООН и Советот на Европа усвои неколку правни инструменти. Така, забраната на говор на омраза е регулирана од страна на Универзалната декларација за човекови права, Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, Конвенцијата за елиминација на сите форми на расна дискриминација итн. ⁶Најважни меѓународни правни инструменти за човековите слободи и права се содржани во: Повелбата на ООН од 1945, Универзалната декларација за човековите права од 1948, Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права од 1966 година (стапија во сила 1976).

⁷Универзалната декларација за правата на човекот на ООН (Universal Declaration of Human Rights 1948) е донесена од Генералното собрание на ООН. Со Декларацијата човековите права стануваат меѓународен (универзален) стандард. Декларацијата не претставува правно обврзувачки документ и во врска со нејзината операционализација не се формирани никакви посебни тела, механизми или процедури.

Во судската пракса на ⁸Европскиот суд за човекови права се воспоставени одредени параметри со коишто се карактеризира „говорот на омраза“ и со тоа, да се исклучи од заштитата обезбедена за слободата на изразување или слободата на собирање и

³<http://civicamobilitas.mk/wp-content/uploads/2018/02/Vodic-za-mediumi-govor-na-omraza-i-marginalizirani-zaednici.pdf>

⁴ С. Димишкова, Слобода на изразувањето и демократијата, Вечер прес, Скопје, 2008, стр. 50-51.

⁵ <https://www.pravdiko.mk/definirane-na-govorot-na-omraza/>

⁶ https://e-lib.ugd.edu.mk/pdf/pdf_ss9s/66622e3130323134393339333333303133313835b_.pdf

Новинарска етика – Андон Мајхошев

⁷ Универзалната декларација за правата на човекот на ООН (Universal Declaration of Human Rights 1948)

⁸ Европски суд за човекови права

здружување. ⁹При пресудувањето, судот прави разлика меѓу вистинското и сериозно поттикнување на екстремизам и правото на индивидуите (вклучително и на новинарите и политичарите) да ги искажуваат своите ставови слободно и да ги „навредуваат, шокираат или вознемируваат“ останатите. Експертите предупредуваат дека изразот „говор на омраза“ се користи за широк спектар на екстремно негативен говор, за екстремни форми на омраза и поттикнување на омраза, за екстремно повредувачки и потпалувачки изрази, како и за екстремни форми на предрасуди и негативни стереотипи.

¹⁰Членот 20 од Пактот го намалува правото на слобода на изразување, со што се обезбедува законска забрана на пропаганда за војна или застапување на национална, расна или верска омраза, која е поттикнување на дискриминација, непријателство или насилство. ¹¹Член 4 од Конвенцијата за отстранување на сите форми за расна дискриминација на Обединетите нации (1965) "бара земјите-членки да забранат говор на омраза или други форми на дисеминација на пропаганда на расна или етничка супериорност, и исто така забранува поттикнување на етничка или расна дискриминација, омраза и насилство".

3. Анализа на претседателските избори во 2014 година

Анализирајќи ги претседателските избори во 2014 година негативната терминологија што ја користеа политичарите за време на изборната кампања во весници: Нова Македонија, Слободен Печат, Дневник, Утрински весник, Вечер, во периодот од 24.03. до 04.05.2014, се добиени 32 резултати, од кои половина ги претставуваат политичарите, а другата половина се од опозицијата. Во кампањата на претседателските избори, владата ги искористи следните негативни услови против претседателската опозиција:

Примери : Кандидатот Стево Пендаровски: тројански коњ, фалсификатор, легализатор на изборна измама, манипулатор, скандал, интригантна личност, бранковист, кисела зелка, узурпатор, лице кое е неписмено во економијата и безбедноста на државата и други.

Примери : Од друга страна, опозицијата го понижува претседателскиот кандидат на владата (г-дин Иванов) ги користеше следниве термини: асистент, курир, чирак, соработник, југо-носталгија, фалсификатори на историја, творец (менувач) на новиот идентитетот на македонскиот народ, неинформираниот претседател итн.

4. Политички контекст на претседателските избори

Претседателските избори се одржаа во два изборни круга, во периодот 21.04 -05.05.2019 година. Првиот круг се одржа на 21.04.2019 година, а вториот круг се одржа на 05.06.2019 година.

За претседател на Република Северна Македонија се кандидираа следните кандидати: Гордана Силјановска Давкова од коалицијата предводена од ВМРО-ДПМНЕ, Стево

⁹ <http://metamorphosis.org.mk/wp-content/uploads/2014/09/Vodic-za-IKT-na-Metamorfozis-br-10-MK-za-WEB-1.pdf>

¹⁰ Членот 20 од Пактот го намалува правото на слобода на изразување, со што се обезбедува законска забрана на пропаганда за војна или застапување на национална, расна или верска омраза

¹¹ Член 4 од конвенцијата за отстранување на сите форми на расна дискриминација на ОН (1965)

Пендаровски од Социјал Демократскиот Сојуз на Македонија (СДСМ) и Блерин Река од партијата Алијанса и БЕСА.

Претседателските избори 2019 се одржаа во период кога во државата имаше тензии околу спорот со Грција за промена на името и потпишување на ¹²Преспанскиот договор, што е важен момент во спроведување на кампањата и кршење на правото со двотретинско мнозинство за промена на името. На 12 февруари 2019 година, влезе во сила конечната спогодба со Преспанскиот договор за решавање на разликите опишани во резолуциите 817 (1993) и 845 (1993) на Советот за безбедност на Обединетите нации, за престанување на важноста на привремената спогодба од 1995 година и за воспоставување стратешко партнерство меѓу страните налага Република Македонија да го промени своето уставно име во Република Северна Македонија.

Претседателите на владите на Република Северна Македонија и на Република Бугарија, Зоран Заев и Бојко Борисов на **1 август** во Владата на Република Северна Македонија го потпишаа ¹³Договорот за пријателство, добрососедство и соработка меѓу двете земји. Договорот, во согласност со Уставот на Република Северна Македонија, е потпишан на македонски јазик, а исто така, во согласност со Уставот на Република Бугарија, е потпишан и на бугарски јазик. Потпишувањето на Договорот за добрососедство, пријателство и соработка, кој од страна на премиерите беше оценет како историски момент, отвора перспективи за двете земји за интензивна и цврста соработка на билатерален и мултилатерален план, унапредување на транспортните врски и комуникации, олеснување на царинските и граничните формалности, издвојување средства за регионални инфраструктурни и прекугранични проекти, олеснување на контактите меѓу граѓаните на двете држави, како и силна поддршка на Бугарија за евроатлантските аспирации Македонија.

ВМРО-ДПМНЕ на партиската конвенција во Струга за свој претседателски кандидат ја избра професорката Гордана Силјановска. Таа ја добила довербата на 408 од присутните 553 делегати.

Поранешениот амбасадор Блерим Река бил вториот кој објавил дека ќе се кандидира за претседател како независен кандидат со поддршка од партиите Алијанса за Албанците и Движење Беса. СДСМ го предложил Стево Пендаровски за консензуален кандидат за претседател со поддршка од коалицискиот партнер ДУИ. Пендаровски бил кандидат на СДСМ и на претседателските избори во 2014 кога освоил близу 400 илјади гласови, но во вториот круг загубил од Ѓорге Иванов.

На вториот круг претседателски избори кои се одржаа на петти мај силите ги одмерија кандидатите за Претседател на СДСМ и на ВМРО ДПМНЕ Стево Пендаровски и Гордана Силјановска.

Во првиот круг за Пендаровски гласале 310 751, за Силјановска 309 799, додека за Блерим Река се изјасниле 75 915 избирачи на гласањето во првиот круг, објави Државната изборна комисија (ДИК) врз основа на обработени речиси 97 насто од гласовите. Одзивот на гласачите бил 41,92 насто.

¹² Преспанскиот договор е конечен договор за решавање на разликите, опишани во резолуциите 817 (1993) и 845 (1993) на советот за безбедност на ОН, за престанок на важноста на привремената спогодба од 1995 година и за воспоставување на стратешко партнерство меѓу страните

¹³ Договорот со Бугарија за пријателство, добрососедство и соработка меѓу двете земји.

Во Република Северна Македонија на 05.06 се гласаше на 3.480 избирачки места и на 32 во странство. На шестите претседателски избори можат да гласаат 1.808.131 граѓанин запишани во избирачкиот список. Изборите ги следат 3.381 домашни набљудувачи и околу 520 странски набљудувачи и се акредитирани и 289 преведувачи.¹⁴

Меѓу набљудувачите беа повеќе амбасади на странски земји, како амбасадите на Руската Федерација, Франција, Велика Британија, Шведска, Унгарија, Италија, Албанија, Словачка во Македонија.

4.1 Резултати од претседателските избори 2019

Кандидат	Партија	Прв Круг Број на гласови	Втор Круг Број на гласови
Блерим Река	АА И БЕСА	79,888 = 10.60%	377,446
Гордана Силјановска Давкова	ВМРО-ДПМНЕ	318,341 = 42.25%	377,446 = 44.75%
Стево Пендаровски	СДСМ	322,581 = 42.81%	435,656 = 51.65%
Неважечки ливчиња	32,696	4.34%	3.60%
Право на глас/ излезеност	1.808.131	100%	100%

- Во првиот круг на шестите претседателски избори право на глас имале 1,808,131 гласачи. За кандидатот Блерим Река на албанската политичка партија Алијанса и БЕСА во првиот круг гласале 79,888 односно 10,60%.

За кандидатката Гордана Силјановска Давкова, од политичката партија ВМРО-ДПМНЕ гласале 318,341 гласачи, односно 42.25%.

За СДСМ предводена од кандидатот Стево Пендаровски во првиот круг гласале 322,581 или 42.81%.

Во првиот круг вкупно неважечки ливчиња изнесуваше 32,696.

- Албанската политичка партија Алијанса и БЕСА предводена од кандидатот Блерим Река не учествуваше во вториот круг на претседателските избори. Додека пак кандидатката за претседател на ВМРО-ДПМНЕ Гордана Силјановска Давкова освои 377,446 гласови или 44.75%, за разлика од кандидатот за претседател на СДСМ, Стево Пендаровски кој освои 435,656 гласови или 51.65%, при што Државната изборна комисија (ДИК) констатираше дека победник на шестите претседателски избори е Стево Пендаровски и стана новиот претседател на Република Северна Македонија.

¹⁴ Во Република Македонија на 05.06 се гласаше на 3.480 избирачки места и на 32 во странство. На шестите претседателски избори можат да гласаат 1.808.131 граѓанин запишани во избирачкиот список. Изборите ги следат 3.381 домашни набљудувачи и околу 520 странски набљудувачи и се акредитирани и 289 преведувачи.

По табеларниот приказ можеме да заклучиме дека има голем број на неважечки ливчиња, а вкупниот процент на неважечки ливчиња во вториот круг изнесува 3.60%.

Претседателските избори од 2019 година — шести претседателски избори во Македонија кои се одржаа на 21 април и 5 мај 2019 година, на кои победи Стево Пендаровски и стана петтиот претседател на Република Северна Македонија. Ова беа првите избори по стапување на сила на Преспанскиот договор со кој беше решен спорот за името помеѓу Македонија и Грција и земјата го доби името Северна Македонија.

5. Резултати од истражувањето

5.1 Анализа на говорот на омраза за време на претседателските избори во 2019 година

Анализирајќи ги изборите, дебатните емисии на повеќето телевизии, меѓу кои Сител, 24 Вести, ТВ 21, Телма, Канал 5 и неколку портали и веб страни на интернет како што се „Миа, Макфакс, кандидатите за претседател користеа навреди еден кон друг, омаловажувања и покажаа недолично однесување.

5.1.1 Анализа на говор на омраза од страна на кандидатите на политичка партија

Пример 1: Јелена Жугиќ : “Шилегов треба да добие метла како градоначалник”;

Пример 2: Говор на омраза најчесто се забележува во јавните настапи на кандидатката Гордана Сиљановска-Давкова и високите претставници на партијата што ја поддржува, ВМРО-ДПМНЕ.

Пример 3: Една од навивачките групи е директно вклучена во кампањата со експлицитен и екстреман говор на омраза. Се работи за навивачката група ‘Комити’ која на денот на централниот промотивен настан на кандидатот Стево Пендаровски повикуваа на протест против промената на името. Истата група, своето присуство на фудбалското игралиште ‘Борис Трајковски’ во Скопје го искористија за неконтролирано дивеење на трибините, со експлицитен говор на омраза и повици на истребување на цела една етничка заедница. Самиот спортски настан го ‘зачинија’ и со физички напад врз еден од играчите на ривалскиот фудбалски тим.

Пример 4: На митингот на кандидатот Стево Пендаровски, поддржан од над триесет политички партии предводени од владејачкиот СДСМ, еден од присутните на митингот на кој организаторите му обезбедиле микрофон се заканил со пиштол на Државната изборна комисија.

Пример 5: Групите што се претставуваат под називите „Бојкотирам“ и „Христијанско братство“ кои се служат со жесток говор на омраза, со отворени закани за ликвидација на премиерот Зоран Заев.

Пример 6: Никола Димитров со скандалозни навреди кон партијата ВМРО-ДПМНЕ: ‘Тие се болест и здружение кое се бави со црна алхенија’;

Навреди упатени кон Гордана Силјановска Давкова

Пример 1: Навреди, омаловажувања по пол и возраст се само дел од недоличните напади на Стево Пендаровски и неговиот тим упатени директно кон кандидатката за претседател на Република Македонија, Гордана Силјановска Давкова;

Пример 2: „Велат, логички у Бардовци треба да оди“;

Пример 3: Пендаровски обвини дека таткото на Силјановска бил припадник на “УДБА“;

Пример 4 : Ова е класичен сексизам и шовинизам. Крајно време е да се стави крај на дискриминацијата на жените и на нив да се гледа како на мајки, сопруги, баби... Ние гласно ќе говориме и ќе ги осудиме сите навреди кон жените. – макфакс ;

Пример 5: “Албанофоб да направат албанофил“ - навреди од СДСМ кон Силјановска;

Пример 6 : Премиерот Зоран Заев, за Силјановска, меѓудругото, изјави дека „таа е надвор од актуелниот концепт на живот, надеж и живеење на огромно мнозинство од граѓаните.

Во Телевизиско соочување Пендаровски ја прозва Гордана Силјановска за начинот на којшто нејзиниот сопруг добил бизнис со фри шоп во времето на транзицијата, додека таа била министерка.

Навреди упатени кон Стево Пендаровски

Пример 1: Тој зборува за нова демократска република со квалификувани луѓе на право место, со жестока битка со корупцијата и криминалот, со непотизмот, тоа е пораката и таа ми е многу блиска”, рече Силјановска.

Пример 2: Силјановска за Пендаровски “Вие сте мизерија од човек“ во дебатна емисија на Телевизија 24;

Пример 3 : Обвиненија и навреди од страна на Пендаровски кон Силјановска-Давкова обвини дека Пендаровски ја предводел акцијата на полицијата во Радожда.

Оценката е дека последната дебата на претседателските кандидати на Телевизија 24 помина со најниско ниво на култура од страна на двајцата претставници на политичките партии и кандидати за претседател.

Навреди упатени кон Блерим Река

„На крајот од својот говор Груби го употреби името и презимето на Блерим Река, ставајќи го во контекст на дел од погребен ритуал, како последен поздрав до починатиот, а кој го преиначи за свои цели, и кој гласи: ‘Блерим, син на Хамза, не на Кастриот, туку на Река’ .

5.2 Негативна кампања на партиите во албанскиот политички блок

5.2.1 Негативна кампања за време на претседателските избори во 2014

Негативната кампања во 2014 година на партиите во албанскиот политички блок генерално се водеше помеѓу најголемите партии (ДУИ и ДПА).

ДПА, како опозициска партија, силно ги нападна политиките на ДУИ со негативни термини со цел да го привлече вниманието на електоратот на албанската етничка заедница, што имаше силни одговори од страна на лидерот на ДУИ.

Така, лидерот на ДПА, Тачи, рече за лидерот на ДУИ, Али Ахмети, дека тој дејствувал како господар и лав на Албанците, додека кон Груевски тој се однесуваше како зајак, со тоа што беше ДУИ слуга на Груевски, кој ги заплашуваше Албанците како ѓавол и дека беа воени насилници. Претседателскиот кандидат на ДПА, И. Халими, изјави за ДУИ дека влезе во политика со сила (што се однесува на воениот конфликт во 2001 година). Таквите негативни квалификации добија одговор од Али Ахмети, велејќи дека ДПА, Мендух Тачи беше криминалец кој по секоја цена сакаше да влезе на власт за да скрие злосторство.

5.2.2 Негативната кампања за време на претседателските избори во 2019

Зоран Заев после првичниот шок од резултатите од првиот круг ја лансираше операцијата “Метла”, но немаше храброст да изјави дека метлата ќе заигра и за функционерите на ДУИ.

Навреди упатени кон лидерот на Алијансата Зијадин Села и по кандидатот за претседател Блерим Река.

Браќа и сестри, бидете горди затоа што го следите духот на преродбата на Фрашери, а не импровизиран, манипулативен и етнофолклорен патриот на батерии. Неколку збора и за овие фолклорно дводецениски задоцнети етнопатриоти во времето кога се создаваше историјата и кога повторно го посеавме семето на преродбата на Фрашери, кое што го жнееме денес.

Груби го употреби името и презимето на Блерим Река, употребувајќи екстреман говор на омраза, ставајќи го во контекст на дел од погребен ритуал, како последен поздрав до починатиот, а кој го преиначи за свои цели, и кој гласи: „Блерим, син на Хамза, не на Кастриот, туку на Река“

Хамза Кастриоти, во албанската историја е познат како предавник на националниот херој, Герѓ Кастриот Скендербег.

Заклучоци

Врз основа на нашето истражување можеме да заклучиме дека претседателските избори во 2014 и 2019 година беа фер и демократски. Меѓутоа претседателските избори во 2019 беа организирани и спроведени на повисоко ниво во однос на претседателските избори од 2014.

Во анализата за изборите реализирани во 2014 и 2019 година дојдовме до заклучок дека во 2014 година постои поголема застапеност на говор на омраза, омаловажувања и навреди во претседателската кампања од страна на кандидатите за претседател, за разлика од овогодинашните претседателски избории кои се користеше говор на омраза во изјавите, дебатните емисии и митинзи, но со помал интензитет и застапеност.

Изборите во 2019 година беа на многу повисоко ниво на комуникација во однос на 2014 година. Иако демократскиот капацитет и нивото на политичка култура на политичките партии значително е подобрена, негативната изборна кампања се уште е присутна во

земјата, но се користеше поблага терминологија во однос на почетниот период на политички плурализам.

Во текот на вториот круг од претседателските избори претставниците на политичките партии ја заострија политичката реторика, користејќи термини (зборови) со лични навреди, клевети, понижување и говор на омраза. Претседателските кандидати користеа далеку помалку негативна терминологија во однос на партиските лидери. Кандидатите за претседател беа доста поблагии во однос на политичките претставници кои беа многу пожестоки врз основа на направената компарација и анализа од 2014 и 2019. Изборите во 2019 имаа повисок стандард на демократски цела и култура во изразувањето и беа на многу повисоко ниво на културно и долично изразување, за разлика од претседателските избори во 2014 година.

Референци

Договорот со Р. Бугарија за пријателство, добрососедство и соработка меѓу Република Северна Македонија и Република Бугарија;

Извештај од Државната изборна комисија (ДИК) за претседателските избори 2014

Извештај од ДИК за 2019;

Конвенција за елиминација на сите форми на расна дискриминација на Обединетите нации (1965) 10. Препорака. (97) 20, Советот на Европа;

Мајхошев. А – an analysis of the political campaign of political parties during regular presidential and early parliamentary elections in 2014;

Мајхошев. А - Media and hate speech: case study of Republic of Macedonia;

Мајхошев А, Сузана Џамтовска Здравковска - Новинарска етика - практикум

Меѓународен пакт за граѓански и политички права на Обединетите нации (1966);

Официјалниот назив на Преспанскиот договор е конечен договор за решавање на разликите, опишани во резолуциите 817 (1993) И 845 (1993) на советот за безбедност на ОН, за престанок на важноста на привремената спогодба од 1995 година и за воспоставување на стратешко партнерство меѓу страните;

Устав на Република Северна Македонија, 1991;

Универзална декларација за човекови права. ООН, (1948);

<http://eprints.ugd.edu.mk/16958/1/FILKO-I%20Konferencija.pdf>

Телевизии и интернет портали

Информативни емисии, дебати, следење на ТВ Сител, ТВ 24 Вести, ТВ 21, ТВ Телма, ТВ Канал 5, како и следење на централни вести и дебатни емисии во период од 1ви Април до 05 Мај 2019 година. Исто така за истражувањето се следеа и неколку портали и веб страни на интернет како што се „Миа, Макфакс, и други.

